

XX əsrin bəlası - Deportasiya

Türkiyə

200 ildən artıq bir müddətdə imperialist ağalarından dəstək alan ermənilər "dənizdən-dənizə" Ermənistan dövləti yaratmaq xəyalı ilə Azərbaycan xalqına, o cümlədən "türkəm" deyən hər kəsə qarşı genosid siyasəti yeridiblər. Özlərinin uydurduqları və dünyanı da inandırmağa çalışdıqları bu mif erməniləri iki əsr boyunca terror və qan bataqlığına sürükləyib. Nəticədə indi Ermənistan adlandırılan ərazidə - tarixi Azərbaycan torpaqlarında xalqımız dəfələrlə soyqırma, talan və terora məruz qalıb. 1918-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti rəhbərlərinin tarixi səhvi - İrəvanın ermənilərə güzəştə gedilməsi bu soyqırımın daha təhlükəli və məkrli surətdə aparılmasına rəvac vermişdir. Bundan sonra tarixi ərazilərimizə yiyələnməyə başlayan ermənilər bu günə qədər öz faşist xislətlərindən əl çəkmədən uydurduqları miflərə və əfsanələrə söykənərək öz siyasətlərini davam etdirirlər.



Tarix sübut edir ki, indiki Ermənistan imperialist qüvvələrin himayəsi altında qədim, tarixi Azərbaycan torpaqları üzərində qurulub. İrəvanda bu gün bir nəfər də olsa türk-azərbaycanlı yaşamır. Azərbaycan xalqı müxtəlif zamanlarda öz torpaqlarında soyqırımlarına, milli-etnik təmizləməyə, qətliamlara, deportasiyalara məruz qoyulmaqla ata-baba yurdlarını tərk edib, qaçqın həyatı yaşamağa məcbur ediliblər. Ötən əsrin əvvəlindən ta sonuncu onilliyinə qədər müasir Ermənistan ərazisindəki tarixi mahallamızda yaşayan yüz minlərlə soydaşımız, rusların türk dünyasını parçalamaq, bir-birindən ayrı salmaq siyasətinin qurbanı olmuş, öz əzəli torpaqlarından deportasiya edilmişdilər.

Deportasiya aktı əslində genosid siyasətinin tərkib hissəsi olsa da, Azərbaycan türklərinə münasibətdə istər Kremldə, istərsə də Ermənistanda hesab edirdilər ki, bu, belə də olmalıdır. Bütöv xalqı öz dedə-baba yurdlarından qovmaq və buna görə məsuliyyət daşıymamaq olar. Bu sözləri **İğdir-Azərbaycan Dil, Tarix və Mədəniyyət Birliyini Yaşatma və Dəstəkləmə Dərnəyinin, eləcə də İğdir-Azərbaycan Evinin sədri, tədqiqatçı-yazıçı Ziya Zakir Acar** vurğulayıb. O deyib: 44 günlük Vətən müharibəsində qazanan Zəfər nəticəsində Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa etməklə qəbul edilmiş bütün beynəlxalq sənədlərin icrasını təmin etmiş oldu. Bu yolda şəhidlər versə də, Azərbaycan öz haqq işindən dönmədi və bütün dünyaya, eləcə də Ermənistan və ona havadarlıq edən dövlətlərə sübut etdi ki, Azərbaycan xalqı sülhsevər xalq olmaqla yanaşı, onun ləyaqətinə və torpağına təcavüz edənləri bağışlamayacaqdır. Bütün xalq Prezident cənab İlham Əliyevin ətrafında bir yumruq kimi birləşdi, Vətən Müharibəsinə qalxdı. "Dəmir yumruq" sayəsində başı əzilmiş erməni faşizmi yenidən dirçəlmək, yenidən işğal siyasətinə baş vurmaq istəyir. Ona görə də zaman-zaman baş qaldırır, lakin hər dəfə də yeni zərbəyə tuş gəlir.

Zaman hakim, tarix isə yaddaşdır. Tarix faktlara əsaslanır və əsla saxtakarlığı sevmir. Ən əsası tarix yazılır, yaradılır. Azərbaycan xalqı zəngin qəhrəmanlıq səhifələri ilə hər zaman qürur duyub. Özünə saxta tarix yazan, qonşu dövlətlərə qarşı əsas-

sız torpaq iddiaları irəli sürən ermənilər isə fakt qarşısında acizliklərini gizlətməkdə hər zaman çətinlik çəkirlər. Havadarlarının dəstəyi ilə azərbaycanlılara qarşı soyqırımı və deportasiya siyasəti həyata keçirən ermənilər yalan təbliğatları ilə özləri barədə "yazıq, məzlum, döyülən və əzilən bir millət" obrazını yaratsalar da, əbəs yerə deyilmir ki, tarix hə-

sonra cəsədlərin üzərinə çıxırdım, ən sonda quyudan çıxı bildim. Sonra babam yaralı halda Araz çayını keçərək erməni zülmündən canını qurtara bilib. Babam hər dəfə yolda dəhşət saçan mənzərələri bizə danışarkən hönkür-hönkür ağlayardı.

Ziya Zakir babalarının, yaxın qohum-əqrəbalarının yaşadıkları çətinlikləri, əzab-əziyyəti, ermənilərdən gördükləri işgəncələri, xəyanəti "İçimdəki acı" və "Şahidlərin gözü ilə İğdirda ermənilərin törətdiyi soyqırımı" kitabında cəmləşdirib.

Ziya Zakir "Şahidlərin gözü ilə İğ-

Qərbi Azərbaycana qayıdış günü yaxınlaşır

dirda ermənilərin törətdiyi soyqırımı", "Can Araz", "Türkiyədə yaşayan azərbaycanlılar", "Araz Türk Cümhuriyyəti", "Azərbaycan xalq mahnıları" kimi 24 dəyərli kitabın müəllifidir. Yazdığı hər bir kitabda hüznü bir həyat hekayəsi var. Kitabların çoxunda erməni vəhşilikləri şahidlərin dili ilə yazılmışdır.

Ziya Zakir 1986-cı ildə babasının doğulub boya-başa çatdığı Canfidan kəndinə gedib. Babasının ona söylədiyi yerləri dəqiqləşdirmək istəyə də, buna nail olmayıb. Çünki o yerlərdən heç bir əsər-ələmət olmadığını şahidi olub. Hətta, babasının doğmalarının məzarlarının yerində bir fabrikinin olduğunu da görüb. Yanındakı bir ermənidən məzarların hər birinin traktorla dağıldığını öyrənib.

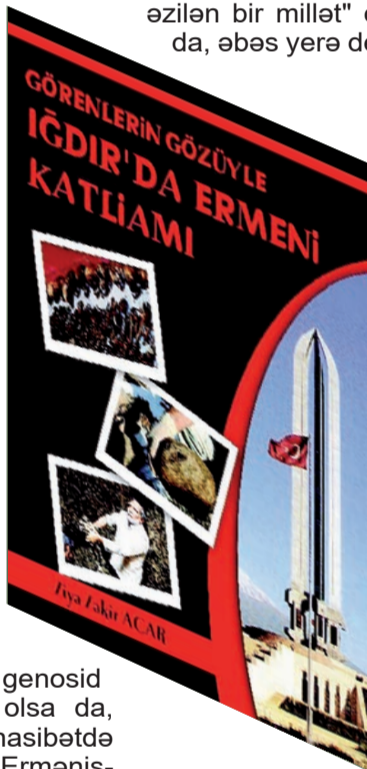
Mənfur düşmənimiz ermənilər Qərbi Azərbaycanda bütün tarixi, dini abidələrimizi yerlə-yeksan edib, dağıdıblar, Azərbaycan türklərinin tarixi irsini yer üzündən silmək istəyiblər, ancaq buna nail ola bilməyəcəklər. Çünki nəsillərin qan yaddaşından, tarixi sənədlərdən, xəritələrdən bu torpağın əzəli və əbədi sahibləri olan azərbaycanlıların izini silmək mümkün deyil.

Çünki su çirkəbi, tarix isə saxtakarlığı sevmir.

Onu da qeyd edək ki, İğdirin Daşburun kəndinin 80 faizi, Qərbi Azərbaycan qovulan soydaşlarımızın nəvələrinin, nəticələrinin və yaxınlarının yaşadığı bir kənddir. Onlar özlərini Qərbi azərbaycanlı kimi təqdim edirlər. Hətta sənədlərinin içində dedə-babalarının yaşadıkları şəhər və kəndlərin Azərbaycan türklərinə aid olduğunu isbat edən sənədlər də saxlanılır.

Bəli, artıq nə dünya, nə də Azərbaycan 100 il bundan əvvəlki deyil. Zaman çox şeyləri unutsursa da, bir millətin Vətən sevgisini, qanlı suvarılmış torpaq məhəbbətini ürəklərdən, yaddaşlardan silə bilməyib. Əksinə, bu sevgi daha da artıb, xalqda doğma yurd yerlərinə qayıdışa inam möhkəmlənib. Çünki bu inamı yarıdan, bu inama söykəyib bizi haqq davamıza səsləyən müdrik rəhbərimiz, qətiyyəti və mübarizə əzmi ilə çoxlarına örnək olan Prezidentimiz İlham Əliyev var. Məhz onun böyük inamla söylədiyi "Biz qayıdacağıq" kəlməsi bu prosesin başlandığına və tezliklə sona çatacağına əminlik yaradır.

Esmira YAZKAN ASLANOVA,
"Respublika" qəzetinin Türkiyə üzrə müxbiri.



mişə hər şeyi öz yerinə qoyur.

İndi bizim qarşımızda Qərbi Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması vəzifələri durur. Hər birimiz dedə-babalarımızın zorla doğma torpaqlarından qovulmasını və onların üzləşdiyi vəhşilikləri dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq üçün əlimizdən gələni əsirgəməməliyik. Babam, atam, anam və qohumlarım ermənilər tərəfindən çox işgəncələrə məruz qalıblar. Hər dəfə xatırladıqca qaysaq bağlayan yaralarım yenidən qanayır. Acılı, ağırlı çox xatirələrim var. Babam İrəvanın Canfida kəndində doğulub boya-başa çatıb. Kənddən ağızdolusu danışardı. Deyərdi ki, kəndimizdə hər şey çox gözəl idi; təbiət də, insanlar da... Hamı biri-biri ilə mehriban dolanırdı. Şənliklərimiz, toylarımız, yaslarımız da birlikdə keçərdi. 1919-cu ilə qədər firavan bir həyat yaşadım. Sonrası isə çox ağır oldu...

...1919-cu ilin soyuq bir qış günü idi. Axşam saatlarında qonşularımız məni həyətdə çağırdı. Ermənilərin çirkin planlarından xəbərdar olmuşduqlar. Qadınların və uşaqların təcili kənddən çıxarılması qərarına gəldik. Sabaha doğru qadınları və uşaqları atla Araz çayından keçirib kəndə qayıtdım. Kəndin girişində ermənilər bizə hücum çəkдилər və camaatı öldürdülər. Sonra canlı, cansız demədən bizi dərin bir quyuya atdılar. Gün ərzində durmadan quyuya yeni cəsədlər atırdılar. Ermənilər getdikdən